

приділяти більшу увагу розвитку страхової культури населення, потрібно навчати населення раціонально прогнозувати своє майбутнє, використовуючи кошти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Страхування : підруч. / за ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
2. Про реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізацію фонду оплати праці : Закон України від 29.12.2014 р. № 1573 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/56-19>.
3. Статистичні дані: облік страховальників та доходів Фонду у 2013–2014 рр. [Електронний ресурс] / Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. – Режим доступу : <http://www.social.org.ua/activity/stat>.
4. Відшкодування матеріальної шкоди: середньомісячна заробітна плата найманих працівників, зайнятих в економіці України [Електронний ресурс] / Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. – Режим доступу : http://www.social.org.ua/activity/kompensac_activity.
5. Волгин Н.А. Оплата труда: производство, социальная сфера, государственная служба (анализ, проблемы, решения) : моногр. / Н.А. Волгин. – М. : Издательство «Экзамен», 2004. – 224 с.
6. Рекомендації Міжнародної організації праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ilo.org/ilolex/english/index.htm.
7. Салахова А.Г. Добровольное страхование как элемент социальной защиты населения и условие развития местного социума (на примере г. Ярославля) [Электронный ресурс] / А.Г. Салахова. – Режим доступа : <https://www.elar.uniyar.ac.ru/jspui/bitstream/123456789/1926/1/Салахова.doc>.
8. Статистика страхового рынка Украины [Електронний ресурс] / Фориншурер : е-журнал про страхування. – Режим доступу : <http://forinsurer.com/stat>.

УДК 657:331.2

Штык Ю.В.

*старший викладач кафедри обліку та аудиту
Донецького національного університету економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИК АКТУАРНОЇ ОЦІНКИ ЩОДО ВИНАГОРОД ПРАЦІВНИКАМ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена аналізу МСБО 19 «Винагороди працівникам» та МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення» стосовно формування фінансової звітності за пенсійними планами. У роботі досліджено існуючі методики актуарної оцінки щодо винагороди працівникам після закінчення трудової діяльності, які включають плани зі встановленим внеском і плани зі встановленою виплатою. Запропоновано методику актуарної оцінки активів і зобов'язань з використанням коефіцієнту «несприятливих умов».

Ключові слова: винагороди працівникам, актуарні розрахунки, пенсійні плани, фінансова звітність, коефіцієнт «несприятливих умов».

Штык Ю.В. ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДИК АКТУАРНОЙ ОЦЕНКИ ОТНОСИТЕЛЬНО ВОЗНАГРАЖДЕНИЙ РАБОТНИКАМ ДЛЯ ЦЕЛЕЙ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Статья посвящена анализу МСБУ 19 «Вознаграждения работникам» и МСБУ 26 «Учет и отчетность по пенсионным планам» относительно формирования финансовой отчетности по пенсионным планам. Исследованы существующие методики актуарной оценки вознаграждений работникам по окончании трудовой деятельности, включающие планы с установленным взносом и планы с установленной выплатой. Предложена методика актуарной оценки активов и обязательств с использованием коэффициента «неблагоприятных условий».

Ключевые слова: вознаграждения работникам, актуарные расчеты, пенсионные планы, финансовая отчетность, коэффициент «неблагоприятных условий».

Shtyk Yu.V. METHODS TO THE ACTUARIAL ESTIMATES OF EMPLOYEE BENEFITS FOR THE PURPOSES OF FINANCIAL REPORTING

The article analyzes the IAS 19 «Employee Benefits» and IAS 26 «Accounting and Reporting by Retirement Benefit Plans» to the formation of financial reporting for pension plans. In this paper, the research existing methods to the actuarial estimates of employee benefits at the end of work, which include plans for defined contribution and defined benefit plans from. An author actuarial valuation method of assets and liabilities using the factor «adverse conditions».

Keywords: workers compensation, actuarial calculations, pension plans, financial statements, factor «adverse conditions».

Постановка проблеми. Проблема застосування методик актуарної оцінки щодо винагород працівникам для цілей формування фінансової звітності на підприємстві є однією з найбільш гострих. В умовах соціально-економічної кризи відбувається скорочення чисельності працівників на підприємствах, що сприяє зміні основних принципів праці та винагород за неї. Для більшості населення заробітна плата, яка входить до поточних винагород працівникам підприємства, втратила свою відтворювальну та стиму-

люючу функції і фактично перетворилася на різновид соціальних виплат, не пов'язаних з кількістю, якістю та кінцевими трудовими результатами. Після виходу працівника на пенсію він одержує таку державну пенсію, яка не забезпечує гідного існування людині. Зарубіжний досвід виплат пенсій з інвестиційних фондів підприємств відповідно до пенсійних планів в Україні майже не використовується. Основною причиною відмови вітчизняних підприємств від застосування пенсійних планів у своїй практиці є

відсутність певних норм і методик, які сприятимуть формуванню достовірної інформації про винагороди працівникам і складанню фінансової звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у формування інформації про актуарні оцінки зроблено зарубіжними вченими А. Андерсоном та А. Шоломицьким. В Україні питання актуарних розрахунків майже не досліджувалося, але все ж таки було певним чином висвітлено в роботах Р. Грачової та В. Притули. Проте ряд питань, пов'язаних із застосуванням методик актуарної оцінки щодо винагород працівникам на вітчизняних підприємствах, залишається невирішеним.

Мета статті. Критичний аналіз застосовуваних на підприємствах методик актуарної оцінки щодо винагород працівникам для цілей формування фінансової звітності та надання пропозицій стосовно удосконалення методичного інструментарію щодо винагород працівникам.

Виклад основного матеріалу. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Винагороди працівникам» включає певні норми актуарних розрахунків щодо винагород працівникам після закінчення трудової діяльності. Застосування актуарної оцінки для цілей формування фінансової звітності потребують всі підприємства, які складають звітність за МСФЗ. В П(С)БО 26 «Винагороди працівникам», теж зазначена інформація про використання певних актуарних методик, але основні принципи їх застосування відсутні [1; 2].

Винагороди працівникам після закінчення трудової діяльності включають плани зі встановленим внеском і плани зі встановленою виплатою. Програми з визначеним внеском – програми пенсійного забезпечення, згідно з якими суми, що підлягають виплаті у вигляді пенсійного забезпечення, визначаються відповідно до внесків, сплачених до фонду, і отриманого від них інвестиційного доходу. Програми з визначеними виплатами – це програми пенсійного забезпечення, згідно з якими суми, що належать виплаті у вигляді пенсійного забезпечення, визначаються за допомогою формули, за основу якої береться сума заробітку працівника або його робочий стаж або те й інше.

Відповідно до планів зі встановленим внеском, підприємство повинно сплачувати внески в окремий фонд (який має бути окремою юридичною особою, наприклад, недержавний пенсійний фонд) у фіксованих розмірах. Зобов'язання перед працівниками підприємства не виникають. У плані за встановленим внеском підприємство перераховує фіксовані внески з суми винагород працівнику щомісяця [3, с. 21].

Недержавний пенсійний фонд – юридична особа, створена відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», яка має статус неприбуткової організації, що функціонує й здійснює діяльність винятково з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами й здійсненням пенсійних виплат [4].

Недержавний пенсійний фонд може заснувати група юридичних осіб, об'єднаних загальними економічними (галузевими, профспілковими) інтересами. Точніше, підприємства, що заснували пенсійний фонд, є його вкладниками, а учасниками виступають працівники цих підприємств. Якщо ж до засновників належать окремі громадяни (не найняті працівники цих підприємств), тоді вони є й учасниками, і вкладниками одночасно.

Недержавні пенсійні фонди, як і державні, повинні акумулювати пенсійні внески учасників та виплачувати пенсії у межах кола учасників після досяг-

нення застрахованими громадянами пенсійного віку. Фонд веде реєстр громадян-учасників і працівників підприємств-учасників, облік пенсійних рахунків, зберігає та розміщує пенсійні резерви відповідно до покладених на цю організацію функцій [5].

Плани зі встановленими виплатами передбачають гарантований працедавцем розмір пенсії, і тому сума зобов'язань, що виникають, не дорівнює витратам. Ці суми рівні лише у момент визнання таких витрат і зобов'язань. Надалі зобов'язання регулярно коригуються (дисконтуються) згідно з тією самою оцінкою, яку дають розрахунки актуарних припущень за такими зобов'язаннями на цей момент.

Всі розрахунки актуарних показників вимагають спеціальних знань, що виходять за рамки звичайної бухгалтерської кваліфікації. Корпорації мають запрошувати для їх виконання спеціалістів-актуаріїв.

Перші актуарії в Україні з'явилися у 1999 р. після проведення у Києві дворічних курсів післядипломної освіти для актуаріїв, організованих Британським Інститутом Актуаріїв (ВІоА) за підтримки Know How Fund. По завершенню курсів за результатами проведених іспитів 44 особи отримали свідоцтво, яке надає право проводити та посвідчувати актуарні розрахунки страхових тарифів за всіма видами страхування, окрім страхування життя, 27 з яких – за всіма видами без обмежень. На сьогоднішній день в Україні найбільшого визнання професія актуарія здобула у таких галузях, як страхування життя, загальне страхування, інвестиції та пенсії. Серед членів Товариства актуаріїв України більше 40% працює в сфері страхування життя, у сфері ризикового страхування – близько 35% [6].

У даний час в Україні існують актуарії з правом підпису і без права підпису. Актуарій з правом підпису, або дипломований актуарій – людина, яка має право завіряти власним підписом певні розрахунки. Актуарій без права – це людина, яка працює зазвичай на посаді актуарія в страховій компанії чи іншому підприємстві і робота якої пов'язана з оцінкою ризиків, розрахунком страхових тарифів, збитковості, пенсій [6].

Відповідно до Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, для отримання статусу кваліфікованого актуарія необхідно відповідати певним вимогам. Вони повинні мати вищу освіту за математичним, технічним або економічним напрямом [7].

Актуарні розрахунки мають право посвідчувати фізичні особи, які мають кваліфікацію та отримали Свідоцтво на право займатися актуарними розрахунками та посвідчувати їх. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України видає Свідоцтво відповідно до Кваліфікаційних вимог до актуаріїв. Свідоцтво може видаватись без обмеження строку його дії або строком на три роки [7].

Однак МСБО 19 встановлює, що залучення професійного актуарія до оцінки параметрів пенсійного плану, насамперед істотних зобов'язань з виплат після закінчення трудової діяльності, є бажаним, але не обов'язковим, оскільки результати оцінки повинні обновлюватися в міру появи будь-яких змін в обставинах, що відбулися у звітному періоді, включаючи зміни цін і процентних ставок.

В МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення» вказується більш категорично: «Пенсійний план зі встановленими виплатами періодично потребує консультації актуарія для оцінки фінансового стану, перевірки актуарних припущень і отримання рекомендацій щодо рівнів майбутніх внесків» [8].

На нашу думку, актуаріями з проведення розрахунків за пенсійними планами, відповідно до МСБО 19 «Винагороди працівникам», неодмінно повинні бути люди з вищою освітою за спеціальністю «Облік і аудит» та добрим знанням Міжнародних стандартів фінансової звітності, які будуть підтверджені відповідним сертифікатом. При розрахунках актуарних прибутків (збитків) недостатньо математичних і загальноекономічних знань. Для складання та надання фінансової звітності з використанням актуарних даних необхідно розуміти сутність складання кореспонденції рахунків та формування прибутків (збитків) підприємства.

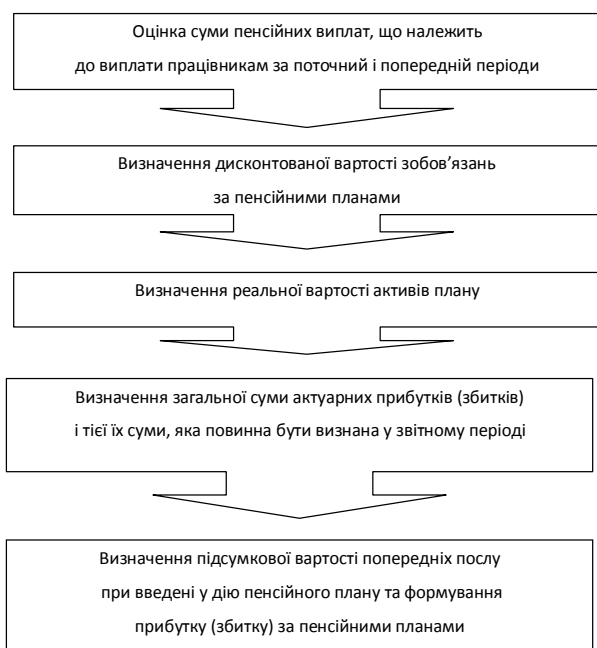

Рис. 1. Порядок формування прибутку (збитку) за пенсійними планами

В.І. Притула вважає, що при проведенні актуарної оцінки слід враховувати два аспекти актуарних розрахунків:

1) розрахунок проводиться періодично, як правило, станом на початок кожного календарного року – момент актуарної оцінки;

2) актуарні величини розраховуються на основі актуарних припущень – оцінки демографічних, фінансових та інших статистичних чинників для розрахунку суми, яку необхідно внести у план програми зі встановленими виплатами [9].

Тож, актуарні розрахунки охоплюють:

1) демографічні припущення щодо майбутніх характеристик теперішніх і колишніх працівників (та їхніх утриманців), які мають право на одержання виплат. Демографічні припущення розглядають такі питання:

а) смертність – як під час трудової діяльності, так і після її завершення;

б) показники плинності кадрів, непрацездатності й передчасного виходу на пенсію;

в) пропорційну частину учасників програми, які мають утриманців, із правом на одержання виплат;

г) кількість заяв по програмі медичного обслуговування;

2) фінансові допущення, які розглядають наступні статті:

а) ставки дисконту;

б) майбутні рівні заробітної плати й виплат;

в) у випадку виплат на медичне обслуговування – майбутні витрати на медичне обслуговування, включаючи (якщо це важливо) витрати на обробку заяв на медичне обслуговування й на виплати;

г) очікувану норму прибутку від активів програми.

З усіх актуарних припущень, а тим більше фінансових, найбільше значення мають припущення щодо ставки дисконту. По-перше, ставка дисконту відображає вартість грошей у часі, а не актуарний або інвестиційний ризик. По-друге, розрахунок ставки дисконту опирається, як правило, не на досвід

Таблиця 1

Актуарні величини для програм зі встановленими виплатами

№	Актуарний показник	Умовне позначення показника	Характеристика актуарного показника
1.	Актуарні зобов'язання	AL	Визначає суму активів програми, яка повинна бути на дату оцінки для покриття майбутніх виплат
2.	Нормальний платіж	NC	Сума внесків при виконанні актуарних припущень, достатня для фінансування росту зобов'язань протягом визначеного періоду
3.	Момент актуарної оцінки	y	Даний показник вказує на момент, у який визначається розмір нормального платежу NC_y , що має покривати зростання зобов'язань за період від y до моменту наступної оцінки ($y+1$)
4.	Сума внесків працівників	C	Визначається як у сума внесків працівників за період від y до $y+1$.
5.	Процентна ставка	i	Це ставка дисконту, актуарна норма доходності в момент y
6.	Фондовані зобов'язання (вартість активів плану)	F	Сума зобов'язань, сплачених вкладником, рівна сумарній оціночній вартості активів плану як чистий залишок (резерв)
7.	Нефондовані зобов'язання	$UL=AL-F$	Сума, що визначена актуарним дефіцитом (профіцитом) плану як різниця між актуарними і фондованими зобов'язаннями
8.	Актуарний збиток	La	Виникає протягом періоду формування та дії пенсійного плану внаслідок невідповідності актуарних припущень реальності чи змін актуарних припущень при наступних актуарних оцінках. Якщо $La < 0$, то La – актуарний прибуток, якщо $La > 0$, то La – актуарний збиток
9.	Інвестиційний дохід на внески	Ic	Дохід, що виникає в залежності від суми внесків за період від y до $y+1$
10.	Сумарні пенсійні виплати	B	Розмір всіх виплат працівникам за період від y до $y+1$
11.	Коефіцієнт «несприятливих умов»	e	Наприклад, цей коефіцієнт має застосовуватися у умовах гіперінфляції до розрахунку актуарних збитків*

*Використовується у запропонованій методиці фактурних розрахунків автора.

і практику одного конкретного підприємства, а на великий і розвитий ринок, що точніше відображає реальне положення справ і дає, з огляду на вже існуючі тенденції, можливість точніше її розрахувати на майбутні періоди.

Основне завдання, яке ставиться перед актуаріями при здійсненні розрахунків, – визначити як можна найточніше ті змінні, які визначають кінцеві витрати підприємства на забезпечення виплат по закінченні трудової діяльності його працівників.

Для того щоб перейти безпосередньо до актуарних розрахунків, необхідно прослідити послідовність визначення підсумкової суми прибутку (збитка) за пенсійним планом (рис. 1).

Актуарний розрахунок проводять з метою фінансування (фондування) плану, актуарної оцінки таких зобов'язань та відображення їх у звітності.

Основні актуарні величини для програм зі встановленими виплатами систематизовано у таблиці 1 [9].

У МСБО 19 зазначається, що підприємство повинно використовувати метод прогнозованої умовної одиниці для визначення поточної вартості своїх зобов'язань за пенсійним планом із встановленими виплатами і відповідної вартості поточних послуг і, де це можливо, вартості минулих послуг. Метод прогнозованої умовної одиниці (іноді званий методом накопиченої винагороди, пропорційно розділений на період роботи працівника) розглядає кожен період роботи як підставу для додаткового права на пенсію і оцінює кожну умовну одиницю пенсії окремо з метою формування зобов'язань на кінець періоду.

Однак МСФЗ 19 дозволяє спрощений метод розрахунку: замість індивідуального віку початку придбання пенсійних прав можна використовуватися один і той же, середній по учасниках вік. А.Г. Шоломицький вважає, що це робить розрахунки неточними, але спрощує роботу актуаріїв [2].

А.В. Андерсон пропонує свою методику для визначення актуарного збитку/прибутку [10]. Якщо представимо його пропозицію за допомогою позначень актуарних величин для програм зі встановленими виплатами, наданих у таблиці 1, то вона буде мати наступний вигляд:

$$La = C + Ic + UL_{y+1} - (UL_y + NC_y) \cdot (1 + i) \quad (1)$$

Однак слід зауважити, що відповідно до IAS 19 «Employee Benefits», розрахунок актуарних прибутків/збитків необхідно проводити окремо – для зобов'язань, окремо – для активів. Тому, підставивши у формулу (1) $UL = AL - F$, проведемо групування та введемо B – розмір сумарних пенсійних виплат за період від y до $(y + 1)$. Крім того, формула (1) прописана для випадку, коли нормальний платіж розраховується як сума, що вноситься на початок року, тобто у момент оцінки y .

На думку А.Г. Шоломицького, для розрахунку нормальних платежів у кінці періоду сума з урахуванням інвестиційного доходу має бути в $(1 + i)$ разів більша [3].

Тому необхідно замінити $NC_y(1+i)$ на NC_y . Формула буде мати такий вигляд:

$$La = [AL_{y+1} - AL_y - iAL_y - NC_y + B] - [F_{y+1} - F_y - iF_y - C - Ic + B]. \quad (2)$$

Перший многочлен у дужках є актуарним збитком по зобов'язаннях, а другий – актуарним прибутком по активах. Замінивши ставку відсотка i , що використовується при розрахунках, на r – реальну дохідність по активах плану за період, можна вивести рівняння для оцінки вартості активів та зобов'язань [3, с. 11–12].

Методику визначення вартості активів плану можна представити таким чином:

$$F_{y+1} = C + Ic + (1 + r_y) \cdot F_y - B \quad (3)$$

Методика для визначення актуарного зобов'язання повинна виглядати так:

$$AL_{y+1} = B - NC_y - (1 + r_y) \cdot AL_y \quad (4)$$

Однак при формуванні показників і методик автори не брали до уваги «несприятливі умови», які можуть суттєво вплинути на доцільність відображення інформації щодо винагород працівникам за пенсійними планами зі встановленими виплатами. МСБО 19 вимагає, щоб актуарні розрахунки, які відображають економічні взаємини між такими показниками, як інфляція, збільшення ставок заробітної плати, доходів від активів програми та ставкою дисконту, були сумісними [1]. Наприклад, якщо припущення за будь-якими переліченими показниками за будь-який період залежать від конкретного економічного показника, то цей економічний показник повинен бути однаковий у всіх розрахунках.

Якщо робиться припущення за рівнем збільшення виплат заробітної плати та виплат за програмою, а також припущення щодо рівня процентної ставки в певний період часу і ці припущення залежать від рівня інфляції в цьому певному періоді, то при розрахунках кожного з вищезазначених припущень повинен братися той самий рівень інфляції в розрахунковому періоді.

Особливо складно робити актуарні припущення в періоди гіперінфляції або в періоди так званої «галоупучої» інфляції, коли інфляційні процеси то затихають, то інтенсивно розвиваються. Вгадати, коли такі перегони інфляції відбудуться та наскільки вони будуть значними, майже неможливо.

В таких випадках пропонуємо визначати ставку дисконту й інші фінансові припущення з коригуванням на коефіцієнт «несприятливих умов», якщо оцінка в реальному (скоректованому на інфляцію) вираженні не є більше достовірною або якщо виплати залежать від індексації та існує достатньо розвинений ринок індексованих облігацій у тій самій валюті та з такими самими строками погашення.

Пропонуємо методику актуарної оцінки активів і зобов'язань з використанням коефіцієнту «несприятливих умов» (e), за допомогою якого необхідно збільшити сумарні пенсійні виплати працівникам за певний період часу від y до $y+1$.

Дана методика повинна мати наступний вигляд для розрахунку вартості активів плану:

$$F_{y+1} = C + Ic + (1 + r_y) \cdot F_y - B \cdot e \quad (5)$$

Методика визначення актуарних зобов'язань прийме такий вигляд:

$$AL_{y+1} = B \cdot e - NC_y - (1 + r_y) \cdot AL_y \quad (6)$$

Таким чином, запропонована методика дозволить розраховувати справедливую вартість активу і реальну суму актуарних зобов'язань за певний період часу від y до $y+1$.

Також необхідно відмітити, що актуарні прибутки та збитки виникають у результаті зміни теперішньої вартості зобов'язання за визначеними виплатами або справедливої вартості відповідних активів програми. Актуарні прибутки (збитки) виникають за таких обставин:

- неочікувані високі або низькі рівні плинності працівників, передбаченого виходу на пенсію чи смертності, а також збільшення заробітної плати та виплат;

- вплив змін в оцінках майбутньої плінності працівників, передбаченого виходу на пенсію чи смертності, а також збільшення заробітної плати та виплат;
- вплив зміни ставки дисконту.

Згідно з П(С)БО 26, підприємству слід визнавати частку чистих актуарних прибутків (збитків), які перевищують більшу з таких двох величин:

- а) 10% теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою на цю дату;
- б) 10% відсотків справедливої вартості активів на цю дату [2].

На нашу думку, у «несприятливих умовах» в економіці країни даний відсоток повинен переглядатися і складати більше, ніж 10%. Пропонуємо при визначенні чистих актуарних прибутків (збитків) враховувати те, що при гіперінфляції їх частка може перевищувати теперішню вартість зобов'язання за програмою з визначеною виплатою на певну дату до 30%.

Висновки. На українських підприємствах практика запровадження пенсійних програм, зокрема, пенсійних планів з встановленими виплатами, є мало поширеною, проте посилення інтеграційних процесів, пошук роботодавцями нових заохочень для системи матеріального стимулювання працівників буде спонукати акціонерні товариства до впровадження таких пенсійних планів за в Україні.

На підставі проведеного дослідження було з'ясовано, що відображення інформації про винагороди працівникам у фінансовій звітності неможливе без врахування пенсійних планів зі встановленими виплатами. Даний вид винагород працівникам дисконтуються, тому потребує актуарних розрахунків.

МСБО 19 встановлює, що залучення професійного актуарія до оцінки параметрів пенсійного плану, насамперед істотних зобов'язань з виплат після закінчення трудової діяльності, є бажаним, але не обов'язковим, оскільки результати оцінки повинні обновлюватися в міру появи будь-яких змін в обставинах, що відбулися у звітному періоді, включаючи зміни цін і процентних ставок. Але відповідно до законодавства України, актуарні оцінки можуть здійснювати тільки сертифіковані актуарії. Актуарії, які не мають економічної освіти і знають недосконало МСБО 19, при формуванні методик оцінки актуарних прибутків (збитків) не беруть до уваги «несприятливі умови», які можуть суттєво вплинути

на доцільність відображення інформації щодо винагород працівникам за пенсійними планами зі встановленими виплатами.

В умовах політичної або економічної нестабільності пропонуємо визначати ставку дисконту й інші фінансові припущення з коригуванням на коефіцієнт «несприятливих умов», за допомогою якого необхідно збільшити сумарні пенсійні виплати працівникам за певний період часу від y до $y+1$, якщо оцінка в реальному (скоректованому на інфляцію) вираженні не є більш достовірною або якщо виплати залежать від індексації та існує достатньо розвинений ринок індексованих облигацій у тій самій валюті та з такими самими строками погашення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/file/link/392217/file/19.pdf>.
2. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ М-ва фінансів України від 28.12.2000 р. № 353 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1057-15/page6>.
4. Шоломицкий А.Г. Учет социальных программ по МСФО: принципы и актуарные методы / А.Г. Шоломицкий. – М. : ГУ ВШЭ, 2007. – 40 с.
5. Грачова Р. Розрахунки з персоналом з оплати праці і не тільки / Р. Грачова // Дебет-Кредит [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtk.com.ua>.
6. Визначення терміну «актуарії» / Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org>.
7. Про внесення змін до розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та затвердження Змін до Кваліфікаційних вимог до осіб, які можуть займатися актуарними розрахунками [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1964-13>.
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/document/237472/31_IAS26_IFRS_2009_.pdf.
9. Притула В.І. Актуарна оцінка виплат працівникам у системі управління персоналом в контексті міжнародної практики / В.І. Притула // Облік і фінанси. – 2012. – № 1. – С. 67–72.
10. Anderson A.W. Pension mathematics for actuaries / A.W. Anderson. – Winsted, Connecticut: Actex Publications, 1992. – 213 p.